

Oversigt over Plantesygdomme.

259. — Oktober 1942.

Der er for Oktober Maaned indkommet Beretninger fra 58 Medarbejdere; endvidere er der besvaret 167 Forespørgsler.

MAJS.

Majsbrand (*Ustilago zaeae*) konstateredes med svage Angreb paa Statens Forsøgsstation, Tystofte (J. Wested).

BÆLGPLANTER.

Kløverens Bægersvamp (*Sclerotinia trifoliorum*) har hidtil været godartet over Størstedelen af Landet. Fra flere Sider (M. Greve, Roskilde; O. K. Toudal, St. Restrup; K. Bank, Ulfborg) paapeges det, at den stærke Afgræsning af Udlægsmarkerne har sin Andel i Sygdommens Begrænsning. Hvor Sygdommen undtagelsesvis har taget stærkere fat, har det som sædvanlig netop været i Marker med kraftig Bestand (Niels Mølgaard, Lemvig; P. Sonne Frederiksen, Kolind). Paa Samsø findes Bægersvampen i de fleste Marker, men ikke saa ondartet, som man efter det fugtige Vejr kunde vente (P. Riis Vestergaard).

Skivesvamp (*Pseudopeziza medicaginis*) er almindelig paa Lucerne paa Lolland-Falster. I et enkelt Tilfælde fandtes den ogsaa paa Sneglebælg (Rs. E. Rasmussen).

Macrosporium sarciniforme har i Aar skadet Rødkløveren adskillige Steder paa Københavnsegnens og bevirket Bladenes Nedvisning. Angreb fandtes ogsaa paa Lolland (Rs. E. Rasmussen).

Kløverens Skorpesvamp (*Phyllachora trifolii*) rapporteres fra Jylland (Kr. Hasle Nielsen) og er ligeledes iagttaget adskillige Steder paa Sjælland, Lolland-Falster og Fyn. Angrebene synes dog svage.

BEDER.

Bormangel (Tørforraadnelse) har i Aar trods Manglen paa Borax været godartet over næsten hele Landet, utvivlsomt en Følge af den rige-

lige Nedbør. Paa Lolland-Falster har man dog mange Steder ved Roeoptagningen bemærket, at en ikke ubetydelig Del af Roerne har faaet Ødelæggelser i Roelegemet. I et Kalkforsøg var Angrebet meget stærkt i de nykalkede Parceller; men disse gav alligevel større Roedbytte end den ukalkede Del af Marken, uagtet Reaktionstallet her ingeni lunde var lavt (Rs. E. Rasmussen, Saksjøbing).

Virus-Gulsot er bemærket over store Dele af Landet, men overvejende kun med svage, pletvise Angreb, der ikke anses for at være af nævneværdig Betydning for Roedbyttet. Kun fra Præstø Amt (B. Munch, Haslev, Johs. Johansen, Store Heddinge) samt Kolindeggen (P. Sonne Frederiksen) berettes der om almindelig udbredte, stærke Angreb.

Violet Rodfildtsvamp (*Rhizoctonia violacea*) har adskillige Steder angrebet Bederoer og hemmet Væksten.

KORSBLOMSTREDE.

Bormangel (Marmorering) har ligesom Bormangel i Beder gennemgaaende været af mindre Betydning end sædvanligt. Ved Statens Forsøgsstation, Aarslev, fandtes dog et Angreb, hvor ca. 75 pCt. af Roerne viste Marmorerings-Symptomer (Asger Larsen), og ved Ulfborg (K. Bank), Grindsted (J. Hansen) og Bylderup-Bov (Georg Nissen) fandtes adskillige, omend gennemgaaende godartede Angreb. Sidstnævnte Sted fandtes dog et meget slemt Angreb, hvor Reaktionstallet kun var 6.5.

Mosaiksyge paa Kaalroer findes næsten ikke mere; selv paa Skælskøregnen, hvor Sygdommen, inden de haarde Vintre satte ind, næsten umuliggjorde Kaalroedyrkning, findes kun faa og svage Angreb (H. Wraae-Jensen).

Bakteriose (Halsraad) paa Kaalroer har de fleste Steder været uden nævneværdig Betydning. Math. Nissen, Graasten, skriver dog: »Bakteriose synes at være mere ondartet end antaget for en Maaned siden, enkelte Steder meget slemme Angreb«, og P. Riis Vestergaard, Samsø: »Bakteriose synes i Aar mere fremtrædende end ellers. Enkelte Steder forekommer meget ondartede Angreb. I en meget stor Kaalroemark har jeg f. Eks. optalt over 25 pCt. raadne Roer, hvoraf der kun staar en Skal tilbage«. Ogsaa paa Røddingeggen (E. Boesen) og i Vestjylland har der været betydelige Angreb.

I Stammeforsøget paa Statens Forsøgsstation, Virumgaard, fandtes ikke ubetydelig Angreb af Bakteriose, som sædvanlig værre paa Wilhelmsburger end paa Bangholm, men ogsaa med væsentlige Forskelle paa Stammerne inden for disse Grupper.

KARTOFLER.

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*). Tørforraadnelse paa Knoldene er meget almindelig næsten overalt, og mange Steder er Angrebene alvorlige. Af 28 Indberettere taler saaledes Halvdelen om stærke eller ligefrem ondartede Angreb, og kun 4 har ikke bemærket Angreb. Selv i sidste Fald er Angreb dog ikke udelukket, f. Eks. skriver Sv. Svendsen, Tylstrup: »Efter en Tids Opbevaring af Kartofflerne, særlig i Kuler, kan der nu findes flere Knolde med Skimmel, uagtet der ikke

viste sig Angreb ved Optagningen«. Andre frygter en daarlig Overvintring og taler om Nødvendigheden af en god Ventilation eller ligefrem om Omkuling med en grundig Frasortering af syge Knolde (Stanley Jørgensen, Høng; Harry Christiansen, Vørslev; K. Bank, Ulfborg; O. K. Toudal, St. Restrup).

Flere Steder er man dog nærmest overraskede over Angrebets godartede Karakter, eftersom Topangrebet var saa voldsomt. H. E. Jensen, Hillerød, sætter dette i Forbindelse med, at Toppen var nedvisnet, da de stærke Regnskyl satte ind. Flere taler om Sprøjtingens heldige Virkning ogsaa paa Knoldangrebet; men P. Riis Vestergaard, Samsø, nævner, at Sprøjting under visse Forhold synes at have forværret Knoldangrebet. Det samme saa vi i et af vore Forsøg ved Statens plantepatologiske Forsøg. Forklaringen er den, at de ubehandlede Parceller var visnet ned, da den stærke Regn satte ind, medens der endnu fandtes Smitstof paa den grønne Top i de sprøjtede Parceller.

Bintje angribes mere af Tørforraadnelse end King Edward (Rud. Jensen, Støvring; Aa. Buchreitz, Skærbæk; P. Riis Vestergaard, Samsø), og Up to date, Sydens Dronning og Webbs har meget nær forholdt sig som Bintje.

Kransskimmel (*Verticillium albo-atrum*) fandtes i en Del Marker paa Skælskøregnen under Omstændigheder, som tyder paa Indslæbning med Læggekartofler fra andre Egne (H. Wraae-Jensen).

Vaad Forraadnelse (Bakterioser) er mere udbredt end sædvanligt, utvivlsomt en Følge af det fugtige Vejr i Optagningstiden, og adskillige Steder er Angrebet katastrofalt. »Der er set Tilfælde, hvor 50 pCt. eller mere af Knoldene var helt raadne i Kulen« (Georg Nissen, Bylderup-Bov). »Har aldrig paa Samsø set saa ondartede Angreb som i Aar, hvor jeg i flere Tilfælde har optalt mellem 25 og 50 pCt. syge Knolde, tør Forraadnelse og vaad Forraadnelse mellem hinanden« (P. Riis Vestergaard). Ogsaa fra Viborgeggen, Ulfborg og Nordvesthimmerland tales der allerede om generende Angreb i Kulerne (A. P. Aidt; K. Bank; O. K. Toudal).

I et Forsøg optalte P. Riis Vestergaard ca. 50 pCt. angrebne Knolde i Bintje, men kun 5 pCt. i King Edward (vaad Forraadnelse og tør Forraadnelse mellem hinanden), og Math. Nissen, Graasten, fandt i et Sortsforsøg, at Flava var ondartet angrebet, medens King Edward og di Vernon gik fri.

Kartoffelskurv (*Actinomyces scabies*) forekommer som sædvanlig almindelig udbredt og adskillige Steder med ondartede Angreb. Georg Nissen, Bylderup-Bov, skriver f. Eks.: »Kartoffelskurv er almindelig udbredt; i mange Marker er 80—90 pCt. af Knoldene næsten helt dækket af Skurv«. Som sædvanlig er Angrebet stærkest paa de stærkt kalkede Jorder (Niels Mølgaard, Lemvig; K. Bank, Ulfborg; Kr. Jørgensen, Hadsund; O. K. Toudal, St. Restrup; J. Hansen, Grindsted; N. Engvang Hansen, V. Hassing), og Udvidelsen af Kartoffelarealet har sikkert medført Dyrkning paa en Del Jorder, som ikke egner sig dertil (B. Munch, Haslev). For Landet som Helhed er Skurvangrebet dog svagere end sædvanligt, utvivlsomt en Følge af Sommerens megen Nedbør.

Ved Statens Forsøgsstation, Hornum, viste Bintje, Di Vernon, Juli og Alma stærke Skurvangreb, Karma derimod kun svage Angreb. King Edward indtog en Mellemstilling (Frede Rasmussen).

CHR. STAPEL.

SYGDOMME PAA HAVEBRUGSPLANTER.

Besvarelse af 17 af de udsendte Skemaer angaaende Sygdomme paa Havebrugsplanter har givet nedenstaaende Resultat:

Sygdomme paa Havebrugsplanter	Intet Angreb	Angreb i k k e almindelige		Angreb almindelige	
		svage	stærke	svage	stærke
Priksyge.....	6	5	3	6	1
Glasæbler.....	10	2	2	3	0
Kikkertæbler	9	2	3	1	1
Brunfarvning i Æblekødet	6	3	0	4	0
Revner	1	3	1	6	6
Selleri-Bladpletsyge.....	0	5	5	3	3

FRUGTTTRÆER.

Priksyge i Æbler har ikke gjort sig særlig bemærket i Aar, omend den er set flere Steder, f. Eks. skrives fra Jelling, at Lord Suffield og Frogmore kan være slemt angrebet, og selv paa Pederstrup er der set Priksyge (K. M. Hove). I Nørrejylland er Priksyge ret almindelig i Lord Suffield, Early Victoria og andre tidlige Madæbler (Arne Pallesen). I Modsætning hertil skrives — ligeledes fra Jylland — at Priksyge ikke er iagttaget, selv om der er blevet set efter den, ogsaa paa Udstillinger (N. Gram).

Paa Nordvestfyn er Priksyge blevet set paa flere Sorter, især paa Graastener, Cox' Orange og Pederstrup, allerede før Nedplukning, dog mest paa Træer med en lille Høst, men med store Frugter (H. Møller).

I Svendborg Amt har Konsulenten haft 4 Forespørgsler vedrørende Priksyge, og selv set den i en halv Snes Haver (Hans Larsen). I en anden Indberetning fra Sydfyn hedder det, at Priksyge endnu ikke er særlig alvorlig, dog undtagen ømfindtlige Sorter som Beauty of Kent (Springrove), Husmoder (Bellefleur de France), Charles Ross m. fl. (Chr. Greve).

I Maribo Amt er enkelte stærke Angreb set paa Beauty of Kent, enkelte svagere paa Coulon fra unge Træer (Georg Jensen). I Holbæk Amt optræder Sygdommen spredt, men ikke alvorligt (Henrik Nielsen).

Glasæbler synes at være et ret sjældent Fænomen i Aar. Kun enkelte Indberettere har set det, og kun i eet Tilfælde karakteriseres det som meget ondartet, nemlig paa Silkeborgegnen i Sorten Roundway magnum bonum (Arne Pallesen). Fra Nordfyn skrives dog ogsaa, at selv

under gode, sunde Forhold er der fundet en Del Glasæbler, men det var dog kun Smaapletter, som var glassede (H. Møller).

Kikkertæbler er som sædvanlig især set i Belle de Boskoop; fra Horsens nævnes dog, at tillige er enkelte Bramley og Cox' Pomona angrebet (Chr. A. Nørholm). Paa Nord- og Midtfyn er en ret stor Procentdel af Belle de Boskoop og Cox' Pomona angrebet, selv af ikke særlig store Frugter (H. Møller). Paa Sydfyn er der set Kikkertæbler paa Træer af Sorterne Belle de Boskoop og Cox' Pomona, som ikke havde ret mange Frugter. Paa en Del Cox' Pomona-Træer, der kun gav et ringe Udbytte af store og grove Æbler, var saaledes ca. 30 pCt. Kikkertæbler (Chr. Greve). Ud over dette er der ingen Indberetninger om alvorlige Angreb.

Brunfarvning i Æblekødet, som det saas i betydelig Grad i 1940 og i ringere Grad i 1941, synes heldigvis at være et ret sjældent Fænomen i Aar, saaledes som det ogsaa fremgaar af Skemaet. Fra København skrives dog, at det er set mere og mere, efterhaanden som flere Æbler er blevet undersøgt for denne Skade (Alf. Rasmussen). Paa Hornum Forsøgsstation er der fundet Brunfarvning i en Del Gul Graastener (Hans Christensen). Ved Skive saas Brunfarvningen i enkelte Graastenæbler, og det bemærkedes, at det altid var i ufarvede, næsten hvidlige Frugter, det fandtes (J. C. Myrhøj). Paa Fyn er Brunfarvningen set ret ofte i Graastener m. fl. Sorter, mest i store Frugter fra Dværgtræer, der har været svækkede og ofte ikke har haft alt for godt Løv (H. Møller).

Revner i Frugter, især i Æbler og Pærer, men ogsaa i Blommer, har været et usædvanlig almindeligt Fænomen i Aar. Ved disse Revner forstaas saadanne, som skyldes Vækstforholdene, vel især Fugtighedsforholdene, men ikke Skurv eller Sprøjteskade. Naturligvis kan det i mange Tilfælde være vanskeligt at klarlægge Aarsagen til Revnerne, f. Eks. paa stærkt skurvede Frugter, eller hvor der er Sprøjteskade.

Cox' Orange og Laxtons superb er de Æblesorter, som hyppigst nævnes som revnede, men det er ogsaa set paa andre, f. Eks. paa Cox' Pomona, Pederstrup og Høve Reinnet. Af Pærer fremhæves Eyewood og Grev Moltke som særlig revnede og af Blommer Kirkes.

KØKKENURTER.

Selleri-Bladpletsyge (*Septoria apii*) er set adskillige Steder, men synes som Helhed ikke at være saa alvorlig, som man kunde frygte i dette fugtige Efteraar. Fra Maribo Amt skrives, at Sygdommen er almindelig udbredt og ofte meget slem (Georg Jensen). I den senere Tid er der paa Sydfyn konstateret nogle stærke Angreb af Selleri-Bladpletsyge (Chr. Greve, Hans Larsen). Ved Aarhus ses ofte kraftige Angreb, hvor der ikke sprøjtes (A. Gylling). I Københavns Omegn er Sygdommen ligeledes almindelig (Alf. Rasmussen).

Selleri-Skurv (*Phoma apiicola*) er konstateret paa Sellerier indsendt fra Esbjerg. De var næsten sorte og var standset tidligt i Udviklingen. Paa samme Areal fandtes sunde Sellerier, men de syge og de sunde havde inden Udplantningen vokset paa 2 forskellige Lokalteter og var heller ikke af samme Frøparti.

Gummiflaad (*Cladosporium cucumerinum*) er konstateret paa Meloner fra Bænk indsendt fra Skive.

ANNA WEBER.

SKADEDYR PAA LAND- OG HAVEBRUGSPLANTER. KORN.

Gaasebillelarver (*Phyllopertha horticola*). Der er fundet en Del Angreb i Rugmarkerne. Paa Sjælland er Larverne bemærket nogle Steder ved Faarevejle (F. K. Damgaard, H. Jensen), og paa Fyn er fundet Angreb ved Villestofte-Brændekilde (H. Mose Hansen). Meget stærke Angreb er endvidere rapporteret fra Uggelhuse (J. Nyholm) og Nordvesthimmerland (O. K. Toudal).

Fritfluelarver (*Oscinis frit*). Et kraftigt Angreb i Rug saas ved Birkerød (H. E. Jensen), og enkelte svagere ved Brøns (Aa. Buchreitz). I Hvede er der ikke hidtil fundet Angreb.

Agersnegle (*Agriolimax agrestis*). Fra Odsherred skrives om et Angreb, der blev iagttaget d. 20. Oktober, hvor Snegle i meget stort Antal vandrede ind i en Rugmark fra en Græsmark og raserede et Bælte paa ca. 3 Favne, inden Angrebet blev standset ved Pløjning af en dyb Fure (Kr. Knudsen).

KORSBLOMSTREDE.

Kaalhvepsens Larve (*Athalia spinarum*) fortsatte sine Angreb ind i Oktober, idet det gik ud over Kaalroer og Turnips til Frø. Angreb er rapporteret fra Hillerød (H. E. Jensen), Haslev (B. Munch, Sv. R. Jensen) og Roskilde (M. Greve).

Krusesyge (*Contarinia nasturtii*). Efter Indberetningerne at dømme er Skade i Kaalroerne moderat i Aar. Bakteriose har gennemgaaende været godartet, men enkelte Steder har Angrebene dog været slemme (se Side 2).

Kaalfluelarver (*Chortophila brassicae*). Stærke Angreb er rapporteret fra Gørlev (H. Christiansen) og Præstø Amt (B. Munch), samt fra en Del Egne af Jylland: Hornum, Aulum, Skodborg, Viborg, Tylstrup og Grindsted. Om disse Angreb, der skyldes *Chortophila floralis*, skrives saaledes fra Tylstrup: »Angrebene synes særlig ondartede i Aar. Efter Udtyndingen i Foraaret gik mange Planter til, og nu ved Optagningen viser der sig meget Angreb. De mest angrebne Roer er smaa og uden Rødder (Sv. Svendsen). Fra Grindsted: »Er en sand Plage. Mange Steder staar Roerne paa Grund af Angrebet saa løst i Jorden, at de ikke kan aftoppes med Maskine, uden at de vælter. Jeg har set, at Krager har gaaet rundt og væltet Roerne for at faa fat i Larverne« (J. Hansen).

FRUGTTREER.

Æblevikleren (*Carpocapsa pomonella*). Som tidligere fremhævet, har Angrebene været meget svage i Aar.

PRYDPLANTER.

Mider (*Tarsonemidae*). Fra Gisselfeld skrives om et meget ondartet Angreb paa *Cissus antarcticus* o. a. Planter i Hus (H. Wedege).

DIVERSE.

Oldenborrelarver (*Melolontha sp.*). Paa Borupegnen fandtes et stærkt Angreb i Roer (M. Greve). Fra Ulsted (V. Hassing) meldes om et svagere Angreb (N. Engvang Hansen). Endvidere konstateredes et enkelt Angreb i Roer ved Grindsted (J. Hansen).

PROSPER BOVIEN.
